

Відгук

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора
Ольшанського Олександра Вікторовича
на дисертаційну роботу Мироненка Антона Івановича
на тему «Інноваційні підходи до публічного управління на регіональному
рівні», яку подано до здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
281 Публічне управління та адміністрування

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із науковою тематикою.

У сучасних умовах євроінтеграції, глобалізації та зміни технологічних укладів інновації в системі публічного управління набувають неабиякої актуальності. Сфера публічного управління на сьогодні являє собою складну систему інституційного забезпечення, метою якої є забезпечення розвитку, стабільності та благополуччя суспільства. Виклики, з якими зіштовхується сучасне публічне управління потребує постійної модернізації та адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища. І саме інновації дозволяють ефективно реагувати на ці виклики. Вони передбачають впровадження нових методів, процесів, інструментів та технологій в діяльність органів публічної влади з метою підвищення ефективності їх функціонування, підвищення якості наданих публічних послуг фізичним та юридичним особам, зміцнення довіри громадян до органів державної влади та місцевого самоврядування. Враховуючи той факт, що діяльність органів публічної влади має одне з вирішальних значень на шляху становлення та розвитку громадянського суспільства, інноваційний розвиток публічного управління сприяє підвищенню суспільного добробуту та соціально-еколого-економічного розвитку як держави в цілому так і її регіонів зокрема. Світовий досвід розвинутих країн світу доводить, що ключовим чинником для переходу системи публічного управління на новітні концепції мережевого врядування є саме впровадження інноваційних підходів. І незалежно від форм та різновидів інновацій в публічній сфері всі вони мають на меті підвищення якості публічного управління та більш ефективного задоволення потреб та запитів громадян.

Зважаючи на вищевикладене, тема дисертаційної роботи, в якій розроблено теоретико-методичні та прикладні засади впровадження інноваційних підходів у публічне управління на регіональному рівні в сучасних умовах функціонування, а також досягнуті в роботі мета та завдання є актуальними та своєчасними.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Відтак, у межах теми «Стратегічні аспекти трансформації публічного управління та адміністрування в Україні» (номер державної реєстрації № 0121U113610) здобувачем розроблено концептуальні засади впровадження інновацій у

публічне управління регіоном; теми «Організаційно-економічне забезпечення повоєнного сталого розвитку територій на основі інфраструктурно-сервісної методології розвитку інноваційних спільнот» (номер державної реєстрації № 0123U100271) – здобувачем розкрито сутність публічних послуг та їх різновиди, виокремлено суб'єкти надання публічних послуг, визначено основні складові електронного уряду.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації та висвітлені в публікаціях, мають достатній рівень теоретико-методичного обґрунтування. Основою дослідження обрано фундаментальні теорії публічного управління, теорії менеджменту, управління регіоном, діалектики та інноватики, а також праці вітчизняних та закордонних учених з питань інноваційного розвитку публічного управління, законодавчі й нормативні акти, що регламентують розвиток України та її регіонів.

Дослідження, виконане А. І. Мироненко, характеризується використанням сукупності загальнонаукових та спеціальних методів (абстрактно-логічний та порівняльний аналіз, факторний аналіз, логічне узагальнення системний аналіз та метод синтезу, метод декомпозиції), що робить отримані результати з розроблення теоретико-методичних засад інноваційного розвитку публічного управління на регіональному рівні обґрунтованими та достовірними. Застосування цих методів дозволило А. І. Мироненку вирішити поставлені завдання й отримати результати, яким властива наукова новизна.

Основні положення дисертаційного дослідження достатньо повно висвітлені автором в 11 опублікованих наукових працях. Отримані результати пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях. Обґрунтованість та достовірність отриманих результатів підтверджується їх впровадженням у діяльність Сумської районної державної адміністрації – районної військової адміністрації та Степанівської селищної ради Сумського району Сумської області, що зазначено в довідках про впровадження.

3. Основні наукові результати, одержані автором, їх новизна

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи та особистий внесок автора в їх одержання полягають у розробленні та науковому обґрунтуванні авторських пропозицій щодо формалізації та структуризації процесу інноваційного розвитку публічного управління на регіональному рівні, підвищенні рівня обґрунтованості управлінських рішень відповідно до вимог сучасного демократичного суспільства.

До основних наукових результатів належать:

1. Дістала подальшого розвитку еволюція концепцій публічного управління (стор. 31-50) в частині: демонстрації зміни їх сутності в залежності від рівня залучення громадян та кількості залучених різновидів стейкхолдерів з часом; змісту самої відмінності; що в сукупності дозволяє більш обґрунтовано

підійти до процесу удосконалення публічного управління в Україні на сьогодні та визначити, які саме зміни необхідні.

2. За результатами проведеного аналізу різних поглядів науковців на категорію «публічне управління» запропоновано власний підхід до її змістовної та графічної інтерпретації (стор. 59-61), проведено аналіз та взаємоузгодження публічного управління з іншими категоріями публічної сфери (стор. 62-71), що поглиблює теорію публічного управління в частині його адаптації до сучасних новітніх концепцій, які використовуються в світі та дозволяє краще зрозуміти взаємозв'язки в системі публічного управління на регіональному рівні.

3. Удосконалено класифікацію територій за параметрами: рівень актуальності інновацій, рівень залученості органів публічного управління, рівень безпеки; представлено графічну інтерпретацію даної класифікації; розкрито сутність кожного виокремленого типу територій, варіанти їх подальшого розвитку та переходу на новий рівень (стор. 105-112). Запропонована класифікація дозволяє краще виявляти та ідентифікувати функціональний тип території, реалізовувати на цих територіях необхідні програми та проекти інноваційного регіонального розвитку, обирати спеціальні механізми державної підтримки та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення в сфері сталого розвитку регіонів.

4. Запропоновано узагальнену класифікацію інновацій в сфері публічного управління на регіональному рівні, яка являє собою багаторівневу структуру: перший рівень розподіляється залежно від направленості інновацій на суб'єкт чи об'єкт управління, на другому рівні – залежно від сфери реалізації політики (для об'єкта) та напрямів реформи державного управління (для суб'єкта), на третьому – залежно від ресурсів, інструментів, механізмів та масштабу впливу, а також комбіновані варіанти (стор. 122-126). Запропонована класифікація враховує сучасні аспекти реформування державного управління, які базуються на Європейських стандартах належного адміністрування та сприяє розвитку теоретико-методичних засад сфери публічного управління. Аналіз сучасних поглядів науковців на поєднання категорій «інновації» та «публічне управління» та запропонована класифікація покладено в основу розвитку категорії «інновації публічного управління», що являє собою нові ресурси, інструменти та механізми публічної політики, яка охоплює різні сфери діяльності регіону, реалізується ефективними та підзвітними громадянам інституціями та передбачає формування системи висококваліфікованої, політично нейтральної та професійної публічної служби, діяльність якої спрямована на захист інтересів громадян.

5. За результатами аналізу та узагальнення різних поглядів авторів на виокремлення основних проблем, з якими може зіштовхнутись сфера публічного управління на шляху свого інноваційного розвитку та варіантів їх вирішення розроблено авторський підхід до нівелювання проблем інноваційного розвитку публічного управління, який передбачає їх ідентифікацію за сферою появи:

психологічна, інституційна, кадрова, технологічна, бюрократична, фінансова, корупційна, інформаційна та проблема зовнішнього середовища (стор. 133-150). Зазначений підхід дозволяє прогнозувати майбутні ризики за напрямками та причинами їх появи та готувати підґрунтя для їх нівелювання, що сприяє підвищенню якості управлінських рішень.

6. На основі узагальнення підходів до виокремлення етапів цифровізації та інтеграції цифрових інновацій в публічне управління, визначення характерних ознак цифровізації та методів визначення цифрової зрілості удосконалено підхід до цифровізації публічного управління на регіональному рівні (стор. 161-174) в частині: визначення етапів проведення (доступ до Інтернет, популяризація та навчання всіх громадян та представників влади, використання сучасних цифрових технологій, управління процесами цифровізації), а також суб'єктів реалізації (заступники голів обласних державних адміністрацій з питань цифровізації та центри цифрового розвитку), встановленні основних різновидів сучасних цифрових технологій та напрямів їх застосування в публічному секторі.

7. Удосконалено класифікацію різновидів взаємодії органів влади та громадськості за наступними ознаками: рівень інтенсивності владних повноважень, характер участі громадськості, рівень активності громадськості, характер впливу, суб'єкт взаємодії, засоби та інструментами взаємодії (стор. 194-195). Запропонована класифікація дозволяє суб'єктам публічного управління підвищити ефективність управлінських рішень в сфері вибору та реалізації механізмів взаємодії на шляху становлення громадянського суспільства.

8. Розроблено систему взаємодії влади та громадськості в процесі розвитку громадянського суспільства, в основі функціонування якої лежать принципи взаємодії, що через керуючий вплив є базою для суб'єктів публічного управління. В якості складових цільової підсистеми є місія (задоволення потреб та інтересів громадян, захист їх прав і свобод) та ціль (максимізація суспільного добробуту). До підсистеми забезпечення входять різновиди взаємодії та підходи до забезпечення; керованою підсистемою є об'єкт публічного управління: громади, території (з особливими умовами розвитку, регіональні полюси зростання, відновлення, сталого розвитку), регіон; результуючою підсистемою – критерії цілі та індикатори результату. Окремо показано місце функцій публічного управління в системі взаємодії, які реалізуються на визначених етапах, а також взаємозв'язок всіх складових елементів системи та її взаємовплив з зовнішнім середовищем (стор. 197). Дана система дозволяє суб'єктам публічного управління формувати мережу керування розвитком громади/території/регіону на основі взаємоузгодженого впливу з метою максимізації суспільного добробуту та рівня розвитку.

9. Розроблено модель інноваційного розвитку публічного управління на регіональному рівні, яка включає: принципи інноваційного розвитку, суб'єкти

управління, етапи реалізації, процес публічного управління та адміністрування та сфери інноваційного розвитку, об'єкти управління, результат, зовнішнє національне та міжнародне середовище (стор. 200-219). Розроблена модель дозволяє формалізувати та структурувати процес інноваційного розвитку публічного управління на регіональному рівні та підвищити рівень обґрунтованості управлінських рішень під час впровадження інноваційних підходів у відповідності до вимог сучасного демократичного суспільства.

Викладене вище свідчить на користь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, що викладено в дисертаційній роботі. Для отримання наукових результатів характерна підпорядкованість єдиній логіці та меті дослідження.

4. Практична значущість результатів дослідження і рекомендації щодо їх використання

Представлені в дисертації результати та практичні рекомендації становлять теоретико-методичну основу впровадження інноваційних підходів у діяльність органів публічного управління на регіональному рівні. До результатів, що мають найбільше практичне значення, належать: підхід до нівелювання проблем інноваційного розвитку публічного управління, підхід до цифровізації публічного управління регіоном, система взаємодії влади та громадськості, модель інноваційного розвитку публічного управління на регіональному рівні.

Результати дисертаційної роботи використано в діяльності Сумської районної державної адміністрації – районної військової адміністрації, Степанівської селищної ради Сумського району Сумської області, а також у навчальному процесі Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка Міністерства освіти і науки України під час викладання дисциплін «Публічне управління» та «Стратегічне управління розвитком громад і територій та управління змінами».

5. Дискусійні положення та зауваження до роботи

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу варто зупинитися на окремих положеннях, які викликають зауваження й можуть стати предметом наукової дискусії під час захисту дисертації, зокрема:

1. На рис. 1.2 стор. 40 автором подано еволюцію концепцій публічного управління, де останнім етапом є 2000-ні роки і концепція нового державного врядування. Однак сам здобувач потім зазначає про подальший розвиток цієї концепції в руслі нової державної мережі й інших напрямів. Тому, на нашу думку, варто було б відзначити це в запропонованій еволюції.

2. У п.1.2 дисертант детально описує основні складові елементи публічного управління на регіональному рівні, до яких належать насамперед суб'єкти управління. І зазвичай в ході подальшої роботи до них відносить громадян та їх представників, органи влади, приватні підприємства та інші державні і недержавні інституції. Додаткового пояснення потребує саме остання група.

3. Здобувач розглядав у своїй роботі в п. 1.3 Принципи державного управління розроблені Програмою SIGMA за ініціативою Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва та розвитку та проводив аналіз показників досягнення цих принципів Україною (табл. 1.5). І одним із напрямів зниження індикатора відповідності Принципам є державна служба та управління людськими ресурсами. Варто було б приділити увагу впровадженню інновацій саме в цю сферу для її покращення.

4. Представлена в роботі піраміда принципів інноваційного розвитку публічного управління передбачає включення чотирьох основних блоків: європейські принципи державного управління, принципи державного регіонального розвитку, державного інноваційного розвитку та сучасні принципи розвитку публічного управління. Чому дані блоки подано саме в такій послідовності? І чи можуть вони мати однакову важливість?

5. На рис. 2.4 в роботі систематизовано найбільш поширені сучасні інновації, які застосовуються у сфері публічного управління не регіональному рівні. Однак, на нашу думку, робота б отримала більше прикладного характеру, якщо б здобувач розглянув всі можливі різновиди інновацій відповідно до запропонованої їх класифікації (рис. 2.3).

Але зазначені недоліки мають непринциповий характер і не знижують загальний високий науковий рівень дисертаційної роботи. Хоча і потребують додаткових пояснень.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Аналіз наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційної роботи А. І. Мироненка доводить відсутність порушень академічної доброчесності. У дисертаційній роботі наявні посилання на всі джерела інформації за кожним випадком використання тверджень, відомостей, ідей, розробок, статистичних даних. Дисертаційна робота відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права, відображає бажання автора надати достовірну інформацію про результати власної наукової діяльності, застосовувані методики досліджень та джерела інформації.

7. Загальна оцінка дисертації, її відповідність існуючим вимогам та висновки

Дисертаційна робота Мироненка Антона Івановича виконана на достатньо високому науковому рівні, містить нові теоретичні узагальнення й методичні рекомендації, які в сукупності дозволяють вирішувати актуальне науково-практичне завдання розроблення теоретико-методичних засад впровадження інноваційних підходів в публічне управління на регіональному рівні в сучасних умовах функціонування.

Актуальність теми, науковий рівень і практичне значення дисертації відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Тема дисертації «Інноваційні підходи до

публічного управління на регіональному рівні» відповідає спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування. Робота характеризується послідовністю розв'язання завдань дослідження.

Основні положення дослідження пройшли всі види апробації: вони опубліковані в наукових виданнях, упроваджені, обговорені на міжнародних науково-практичних конференціях.

Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну та практичне значення. Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Мироненка Антона Івановича «Інноваційні підходи до публічного управління на регіональному рівні» є самостійним завершеним дослідженням, яке відповідає чинним вимогам п. 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), та «Основним положенням вимог до оформлення дисертації (затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019), а її автор Мироненко Антон Іванович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, завідувач кафедри економіки
і підприємництва Східноукраїнського
національного університету
імені Володимира Даля

 Олександр ОЛЬШАНСЬКИЙ

Підпис завідувач кафедри економіки і
підприємництва, доктора наук з
державного управління, професора
Ольшанського О.В.

ЗАСВІДЧУЮ

Начальник відділу кадрів

Ольга КУРТОВА